

Natura 2000 gebied 39 - Vecht- en Beneden-Reggegebied

(Zie leeswijzer)

Kenschets

Natura 2000 Landschap:	Rivierengebied en Hogere zandgronden
Status:	Habitatrichtlijn
Site code:	NL9801017
Beschermd natuurmonument:	Stekkenkamp BN, Junner en Arriër Koeland BN, Karshoek BN
Beheerder:	Natuurmonumenten, Overijssels Landschap, Staatsbosbeheer, particulieren
Provincie:	Overijssel
Gemeente:	Dalfsen, Hardenberg, Ommen, Twenterand
Oppervlakte:	4.103 ha

Gebiedsbeschrijving

Het gebied Vecht en Beneden-Regge ligt in twee zeer verschillende landschappen: in het rivierengebied (uiterwaarden van de Vecht en de Beneden-Regge) en in de hogere zandgronden (Boswachterij Ommen, Beerze, het landgoed Eerde en de Archermer- en Lemelerberg). De bodem van de hogere zandgronden is van oorsprong zuur en voedselarm, langs Vecht en Regge komen voedselrijkere bodemtypes voor.

De Overijsselse Vecht is een kleine rivier waarin veel transport van zand plaatsvindt door erosie en sedimentatie. De rivier is hier niet bedijkt en er zijn reliëfrijke rivierduinen, hoge oeverwallen en oude meanders. De rivier is, onder andere bij de koelanden van Junne en Arriën, rechtgetrokken, er zijn stuwen in aangebracht en het zomerbed is verbreed. Inundaties met rivierwater zijn daardoor afgenomen evenals nieuwe zandafzettingen. De Regge is een kleine laaglandrivier in het oostelijk zandgebied.

Langs de Vecht bevinden zich oude meanders in verschillende stadia van verlanding, rivierduinen, natte en droge schraalgraslanden (waaronder stroomdalgraslanden), ruigten, struwelen gedomineerd door sleedoorn, heiderestanten met jeneverbesstruweel en loofbos. In de ongestoorde kronkelwaarden is een grote verscheidenheid aan milieuomstandigheden die worden bepaald door hoogteligging, vochtigheid, voedselrijkdom, kalkgehalte, expositie en microklimaat. Het dekzandgebied is een groot complex van naald- en loofbossen, heiden, stuifzanden en vennen. Het grootste deel van de heiden bestaat uit droge struikheibegroeiingen. In laagten komen natte heiden met dophei en soms veenmossen voor. Plaatselijk komen vochtige, schrale graslanden voor waarin klokjesgentiaan en borstelgras kenmerkend zijn. In Beerze liggen daarnaast een mooi kamduin en uitgebreide veenputtencomplexen.

Op de hogere gronden ten oosten van de Regge komen goede voorbeelden van zure vennen voor. Landgoed Eerde bestaat uit oud kampenlandschap en jongere heideontginningen met heiderestanten en jeneverbessen. De Archermer en Lemelerberg bestaan uit gestuwde rivierzanden en dekzanden. Hier komt droge heiden, jeneverbesstruweel, een hellingveentje en stuifzand voor.

Begrenzing

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) is op de kaart op enkele technische punten verbeterd:

- Verharde wegen en bebouwing, die reeds tekstueel waren geëxclaveerd, zijn aan de rand van het gebied zoveel mogelijk ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.

- De begrenzing is afgestemd op die van de (voormalige) natuurmonumenten opdat deze geheel binnen het Habitatrictlijngebied vallen.

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea toegelicht.

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) is aangepast:

- Een perceel bos (ten zuiden van Olde Vechte) dat één geheel vormt met het aangrenzende (voormalig) natuurmonument Stekkenkamp is toegevoegd (1,2 ha).
- Recreatieterrein en een bungalowpark bij Besthmen (ca. 12 ha) zijn uit de begrenzing gehaald omdat deze geen betekenis hebben voor de instandhouding van het gebied.
- Bij Besthmen zijn enkele percelen bos (14 ha) toegevoegd die deel uitmaken van de Boswachterij Ommen (SBB).
- Een perceel nieuwe natuur (2,5 ha), dat aan drie zijden grenst aan het Junner Koeland, is toegevoegd teneinde een meer logische begrenzing te krijgen ten behoeve van de instandhouding van het nabijgelegen heidegebied.
- Langs de Vecht bij Junne zijn een aantal percelen grasland (nieuwe natuur, 17 ha), die grotendeels worden omgeven door reeds begreind Habitatrictlijngebied, toegevoegd ten behoeve van verbetering samenhang en een meer logische begrenzing.
- Ten oosten van Junne enkele percelen bos en grasland (nieuwe natuur, 4,6 ha) die aan drie zijden worden omgeven door reeds begreind gebied.
- Aan de oostzijde zijn bij Marienberg (langs N36) akkers en bebouwing uit de begrenzing gehaald omdat deze weinig betekenis hebben voor de instandhouding van het gebied.
- Langs de Marienbergerdijk uitbreiding met enkele percelen bos en heide (9,5 ha, grotendeels eigendom Landschap Overijssel) aansluitend op Landgoed Beerze.
- Aan de oostzijde van het Eerder Achterbroek uitbreiding met enkele aangrenzende percelen die een geheel met dit gebied vormen (8,0 ha, eigendom Natuurmonumenten).
- Enkele percelen cultuurgrond aan de zuidoostzijde van het Eerder Achterbroek (incl. bebouwing 8,3 ha, buiten EHS) die weinig betekenis hebben voor de instandhouding van het gebied.
- Op enkele plekken is de buitengrens van het deelgebied Archemer- en Lemelerberg beter op de bosgrens gelegd: uitbreiding (eigendom Landschap Overijssel, ca. 4 ha) en verkleining met cultuurgronden op de Lemelersch (2,4 ha).

Natura 2000 database

Habitattypen

Code	Habitatype
H2310	Stuifzandheiden met struikhei
H2330	Zandverstuivingen
H4010	Vochtige heiden
H4030	Droge heiden
H5130	Jeneverbesstruwelen
H6120	Stroomdalgraslanden
H6230	Heischrale graslanden
H6430	Ruigten en zomen
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
H9190	Oude eikenbossen
H91E0	Vochtige alluviale bossen

Habitatrictlijnsoorten

Soortnr	Soort
H1134	Bittervoorn
H1145	Grote modderkruiper
H1149	Kleine modderkruiper
H1163	Rivierdonderpad

H1166 Kamsalamander
 H1318 Meervleermuis

Voorstel voor het toevoegen aan de database:

H3160 Zure vennen ^{1a}
 H7140 Overgangs- en trilvenen ^{1a}

Kernopgaven

- 3.11 **Vissen en amfibieën:** Laagdynamische wateren voor grote modderkruiper H1145, bittervoorn H1134 en amfibieën, zoals kamsalamander H1166.
- 3.13 **Droge graslanden:** Kwaliteitsverbetering en uitbreiding van stroomdalgraslanden *H6120, glanshaver- en vossestaarthooilanden (*glanshaver*) H6510_A.
- 6.03 **Zure vennen:** Kwaliteitsverbetering van zure vennen H3160.
- 6.05 **Natte heiden:** Kwaliteitsverbetering en vergroting oppervlakte vochtige heiden H4010 en pioniervegetaties met snavelbiezen H7150 en actieve hoogvenen (*heideveentjes*) *H7110_B.
- 6.08 **Structuurrijke droge heiden:** Vergroting areaal stuifzandheiden met struikhei H2310, binnenlandse kraaiheibegroeiingen H2320, droge heiden H4030 en zandverstuivingen H2330 én verbeteren van de kwaliteit door vergroting van de variatie in structuur en ontwikkeling van geleidelijke overgangen met bos, mede t.b.v. vogelsoorten als duinpieper A255, korhoen A107, nachtzwaluw A224, draaihals A233 en tapuit A277.
- 6.11 **Jeneverbesstruwelen:** Behoud areaal en kwaliteitsverbetering jeneverbesstruwelen H5130, verjonging stimuleren.

Instandhoudingsdoelen

Algemene doelen

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Habitattypen

H2310 Psammofiele heide met *Calluna* en *Genista*

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Mede vanwege de fauna is het van belang kleinere heideterreinen, van het habitatype stuifzandheiden met struikhei te vergroten en zoveel mogelijk onderling te verbinden. De kwaliteit kan verbeteren bij uitbreiding oppervlakte.

H2330 Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

- Toelichting** Het habitatype zandverstuivingen komt voor op de Lemelerberg en op landgoed Beerze. De afwisseling van (kleine) zandverstuivingen en habitatype H2310 stuifzandheiden met struikhei is voor een groot aantal dieren belangrijk. Beide habitatypen komen lokaal in mozaiekvorm voor. Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit worden nagestreefd wegens het landelijke doel voor dit habitatype. Uitbreiding mag niet ten koste gaan van de verjonging van het habitatype H5130 jeneverbesstruwelen.
- H3160   *Dystrofe natuurlijke poelen en meren***
Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting De Besthemermeertjes behoren tot de beste voorbeelden van het habitatype zure vennen in ons land, mede dankzij de grote populatie van veenbloembies. Ook komt het type voor in veenputjes op Landgoed Beerze. In een ander ven (Dode Ven) komt het habitatype zure vennen in matige vorm voor en is de kwaliteit te verbeteren.
- H4010   *Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix****
Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit *vochtige heiden, hogere zandgronden* (subtype A).
Toelichting Het habitatype vochtige heiden, *hogere zandgronden* (subtype A) komt op verschillende plekken in het gebied voor. Er zijn mogelijkheden om de kwaliteit te verbeteren.
- H4030   *Droge Europese heide***
Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting Mede vanwege de fauna is het van belang kleinere heideterreinen met het habitatype droge heiden te vergroten en zoveel mogelijk onderling te verbinden.
- H5130   *Juniperus communis-formaties in heide of kalkgrasland***
Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting Het habitatype jeneverbesstruwelen is in de vorm van fraaie struwelen aanwezig, zowel op land als langs de rivier. Op het zand treedt plaatselijk verjonging op. De struwelen langs de Vecht zijn de fraaiste voorbeelden in ons land van een zeldzame plantengemeenschap (*Roso-Juniperetum*). Het gebied is voor dit type geselecteerd. Het habitatype komt op de Lemelerberg en in het Junner Koeland voor in de andere vorm in Nederland voor. Dit gebied levert een relatief grote bijdrage voor dit habitatype. Kwaliteitsverbetering kan optreden door verjonging van de jeneverbesstruwelen.
- H6120   **Kalkminnend grasland op dorre zandbodem***
Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting Het habitatype stroomdalgraslanden verkeert in een zeer ongunstige landelijk staat van instandhouding. Langs de Vecht waar het habitatype voorkomt op rivierduinen en stroomruggen is de kwaliteit sterk in kwaliteit en oppervlakte achteruitgegaan door afname van de overstromingsdynamiek. Het betreft een zeldzame vorm met zwolse anjer op betrekkelijk kalkarme bodem.
- H6230   **Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)***
Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting Lokaal komt het habitatype heischrale graslanden voor in een natte vorm (*Gentiano pneumonanthes-Nardetum*). Bij optimalisering van de waterhuishouding kan de kwaliteit van dit sterk bedreigde habitatype verbeteren.
- H6430   *Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones***
Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A).

- Toelichting Het betreft hier met name de begroeiingen met lange ereprijs van ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A).
- H7140 Overgangs- en trilvenen**
 Doel Behoud oppervlak en behoud kwaliteit overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A).
 Toelichting Het habitatype overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A) komt plaatselijk voor bijvoorbeeld in oude meanders van de Vecht op plaatsen waar ijzerrijk grondwater uittreedt. De Vecht is een van de weinige gebieden in het Rivierengebied waar het habitatype overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A) voorkomt.
- H7150 Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynchosporion***
 Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.
 Toelichting Het habitatype pionervegetaties met snavelbiezen komt voor op plagplekken in begroeiingen van het habitatype H4010 vochtige heiden, maar zal voor een groot deel weer omvormen tot vochtige heiden. Voor behoud van de soortensamenstelling is het van belang her en der in het terrein pionierplekken te behouden.
- H9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur***
 Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
 Toelichting De hogere zandgronden in het gebied zijn grotendeels begroeid met naaldbos, wat voor een deel kan worden omgevormd tot eikenbos van het habitatype oude eikenbossen. Vooral op oude bosgroeiplaatsen wordt dit beoogd.
- H91E0 *Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)**
 Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen* (subtype C).
 Toelichting Het habitatype vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen* (subtype C) komt in kleine oppervlakte voor langs de Vecht in de vorm van elzenbroekbos en (marginaal) vogelkers-essenbos. Het bos komt voor in een mozaïek met drogere bossen op overgangen naar rivierduinen en essen. Enige uitbreiding oppervlakte en verbetering van de kwaliteit is nodig om een meer duurzame situatie te realiseren.
- Soorten**
- H1134 Bittervoorn**
 Doel Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
 Toelichting Dit gebied maakt geen deel uit van het hoofdverspreidingsgebied van de bittervoorn. De relatieve bijdrage van het gebied voor de duurzame instandhouding van de soort wordt vooralsnog als gering ingeschat.
- H1145 Grote modderkruiper**
 Doel Uitbreiding verspreiding, omvang leefgebied en behoud kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
 Toelichting Om de grote modderkruiper in een gunstige staat van instandhouding te krijgen (of te behouden) wordt, voor het onderhavige gebied, beoogd het natuurlijke leefgebied (strangen en overstromingsplassen in laag dynamische situaties) te vergroten.
- H1149 Kleine modderkruiper**
 Doel Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
 Toelichting De kleine modderkruiper verkeert landelijk in een gunstige staat van instandhouding. De soort komt in Nederland algemeen en wijd verspreid voor. De soort deelt grotendeels zijn niche met dat van de bittervoorn (H1134) en de grote modderkruiper (H1145). Bij het realiseren van de doelen voor deze soorten zullen populaties van de kleine modderkruiper zich naar verwachting duurzaam kunnen handhaven.

H1163 Rivierdonderpad

Doel Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De rivierdonderpad verkeert momenteel in een matig ongunstige staat van instandhouding in de grote rivieren. Ze komt hier veelal voor op kunstmatig substraat in de vorm van stenen beschoeiingen.

H1166 Kamsalamander

Doel Uitbreiding verspreiding, omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting De soort is alleen bekend van de omgeving rond kasteel Eerde en de Eerderhooilanden langs de Beneden Regge. Afgesneden rivierarmen met weinig of geen doorstroming vormen een natuurlijk leefgebied voor de soort. Langs de Vecht komt de soort niet voor. Versterking van de populatie moet met name gezocht worden in zuidelijke richting waar in deze regio meer lokale populaties voorkomen.

H1318 Meervleermuis

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Dit gebied heeft een functie als foerageergebied voor kolonies meervleermuizen van buiten het gebied.

Synopsis

<i>Habitattypen</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling oppervlakte</i>	<i>Doelstelling kwaliteit</i>
H2310 Stufzandheiden met struikhei	--	+	>	>
H2330 Zandverstuivingen	--	+	>	>
H3160 Zure vennen	-	++	=	>
H4010_A Vochtige heiden (<i>hogere zandgronden</i>)	-	+	=	>
H4030 Droge heiden	--	+	>	>
H5130 Jeneverbesstruwelen	-	++	=	>
H6120 Stroomdalgraslanden	--	++	>	>
H6230 Heischrale graslanden	--	+	=	>
H6430_A Ruigten en zomen (<i>moerasspirea</i>)	+	++	=	=
H7140_A H7140_A Overgangs- en trilvenen (<i>trilvenen</i>)	--	-	=	=
H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	+	=	=
H9190 Oude eikenbossen	-	-	>	>
H91E0_C Vochtige alluviale bossen (<i>beekbegeleidende bossen</i>)	-	+	>	>

<i>Soorten</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
H1134 Bittervoorn	-	-	=	=
H1145 Grote modderkruiper	-	+	>	>
H1149 Kleine modderkruiper	+	+	=	=
H1163 Rivierdonderpad	-	-	=	=
H1166 Kamsalamander	-	+	>	>
H1318 Meervleermuis	-	-	=	=

^{1a} Herstel van een technische fout in database 2004